

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, Januárius' 1-ső napján, 1822.

A' Görögökhöz ú t a z ó N é m e -
t e k r ö l .

A' Pruszsiai Státusújság így irt Dec. 20-dikán: — „Frankfurt Szabad városa Ujságának Dec. 10-dikén költ darabjában egy levéljött-ki valami magát megnevezni nem akart irótól, mint tartják a' Lützw Szabadszergének egygyik régi tisztjétől. A' levél Marsiliából Nov. 20-dikáról van dátálva és ez a' tartalma:

„Én ezen hónapnak 25-dikén érkeztem - meg ide (Marsiliába) 's 60 fiatal embereket találtam itt, Németeket, Piemontiakat, Francziákat, és Lengyeleket, a' kik innét Görög Országba akarnak evezni. Gondolják, hogy valami nyolcz napok alatt útnak indulhatnak. Számokra magános pénzgyűjtemény nyittatott itt, mint-hogy nincsen annyi költségek, hogy az oda való elevezésre, fegyverszerzésre, 's egyéb szükségekre, kitelne. Lyonban a' Görögök' barátjainak bizonyos száma magát már egygyesítette, itt Marsiliában pedig most formáltatik egy illy Egygyesület: hanem a' Marsiliában született lakosok, a' kik eredeti származássokra nézve valóságos Görögök (Marsiliaiak) sokkal kevesebb vonszódást bizonyítanak a' magok Görög Országi törzsök - nemzetjebéliekhez, mint az Idegenek. A' Német Országi Múzsafiuk' csudás öltözete nagyon kellemetlen a' Franczia szemnek, melyre nézve árt azoknak, kik itt illy ruhában jelenvén-meg, segítséget kérnek. A' hosszú haj, ha mindjárt az Groszlány-serény-

hez hasonlít is, még nem lehet bizonyos keze a' vitézségnek. Itt még most is folytában találtatnak olly Ágenseik a' Törököknek, a' kik azon iparkodnak, hogy az ideérkező idegeneket a' Törökök' számára verbuálják-be, avvagy, ha ezt véghez nem vihetik, legalább, hogy őket a' Görögökhöz való meneteltől elidegenítsék. Innét (Marsiliából) semmi közvetlen közösülés nincsen Görög Országgal: de van Smyrnával.“ — Ugyancsak a' Berlini Státusújság, hogy azok, kiknek Német Országban kedvek jöhetne ahoz, hogy a' Görögökhöz vágyakoznának szerencsekeresni, következő levelét közli Karasz nevű Hadnagynak: — „Darmstadtól Dec. 9-dikén: — „Az itt lévő Pruszsiai Követségnek kívánságára nem cselekedhetem, hogy egész engedelmességgel elé ne' beszéljem: Hogy azoknak sorsa, a' kik tőlünk Stuttgardon, Helvécián, és Franczia Országban által Marsiliába veszik útjokat olly czélzással, hogy onnét Görög Országba vegyék evezéseket, 's a' Keresztyén Hitért a' Törökök ellen hadakozzanak, miben álljon. Az én nevem Karasz Henrik Ernest. Sléziában Breszlau városában születtem. Az utobbi Franczia háboruban 1813-nak utolsó és 1814-nak első részében a' Pruszsiai Sléziái Vadász Osztálynál, 1815-ben pedig a' Sléziái Landwéhr-gyalogságnak 9-dik számú Regimentjében szolgáltam. Május' 26-dikán 1820-ban, önn' kérésemre, hogy magamat gazdaságra fordítsam, elbocsátatást nyertem. A' folyó esztendőnek

tavasznán, Hamburgból, Lipsiából, 's egyéb Német Országi városokból, Májor Danneberg, Báró Dalberg, és Professorok is sokan, olly sok rendbéli meghívásokat intéztek a' Német ifjúsághoz 's kivált az olyanokhoz, kik már mint katonák szolgáltak, a' végre, hogy a' Görögöknek pártjokat fogják, 's ezen esetben olly hathatós ígéretek is tettek nékik, hogy, olly gondolat által élesztetvén, hogy ha a' Görögöket a' Törökök ellen, kiknek a' Keresztyének eránt való kegyetlensége, mint rettentőség úgy irattatott-le, segiteni fognám, ez által a' Keresztyénségnek szolgálnék, én is elszántam magamat, hogy, még pedig a' Görög Egyesületekbe helyezettett bizodalommal, Görög Ország felé én is útnak induljak. A' mim magamnak volt, azzal indúltam útnak Stuttgartban, én és több idegen tiszt-társaim, Prokurátor Schott Urtól kaptunk, egyikegyik 15 forintot, olly jelentés mellett, hogy Bernában az ott fennálló Egyesülettől Marsiliáig való utázásra még 35—35 forintokat fognánk kapni azonnal, minekutánna passusaink az ott találtató Franczia Követség által, a' végre, hogy Déli Franczia Országon általutazhasunk, visáltatnának, a' melynek könnyebb megnyerésére olly útasítást kaptunk Schott Urtól, hogy Helvétziába jutván, Német passusaink helyett szerezzünk Helvétziai passusokat, minthogy ezeknek visáltatását a' Franczia Követségtől könnyebben megnyerhetnök. Arauba érkezvén, ott valósággal Helvétziai passust is vettem, ezt a' Franczia Követ által Bernában visáltattam, 's erre a' 35 forintokat az Ispotály' Gondviselőjétől, mint az Egyesület' Elölülőjétől, valósággal kezemhez kaptam, hogy útam Marsilia felé tovább folytathassam; az is tudtomra adatván egyszersmind, hogy Marsiliában Sive-

king nevű kereskedő Urtól, arra, hogy Görög Ország felé útam miként folytathassam, további nyilatkoztatásokat fognék kapni. Reménlvén, hogy mind ezek a' biztatások csupa igasságok volnának, Marsiliába megérkeztem: de melly igen elbámultam, midőn Siveking Urtól megértettem, hogy ott a' Görög Ország felé utazók' segítettésére semmi Egyesület nem volna, és hogy azoknak, a' kik oda menni akarnak, magoknak kell arra gondjoknak lenni, hogy mi módon juthassanak el oda; 's hogy továbbá Marsiliában semmi Görög Országi kereskedők nem is találtak, kivéven néhány Görög Országi 'Sidókat, de a' kik a' Törökökhöz szítanak inkább, mint a' Görögökhöz: következőképpen az idegenek, a' kik illy módon ide vetődnek, ha magoknak pénzek nincsen, itt semmi egyéb menedékre nem találhatnak, hanem hogy vagy a' Franczia szolgálatban lévő Helvétus Regementknél, vagy pedig az idegen emberekből (Németekből) álló, Princz Hohenlohe Regementjében vállaljanak szolgálatot, avagy pedig, hogy a' kikötőhelyben való dolgozásra adják magokat. Ha három nappal hamarabb érkeztem volna meg ide, talám még elútazhattam volna azon tisztekkel, a' kik, hogy Görög Országba eljuthassanak, mindeneiket eladták 's ennek felette még 1200 Frankokból álló (de már legutolsó) segedelmet is kaptak. Ezen summát nékik a' Marsiliában lakó Németek tették össze. Azonban még a' se' bizonyos, hogy valyon eljuthatnak-é így is Görög Országba, minthogy olly bárkán eveztek-el, a' mellyen egy ágyú se' volt, az Áfrikai tolvaj népek' ragadozó hajóji pedig nagyon olálkodnak a' Görög Ország felé evező hajók ellen, következőképpen igen nagy veszedelemre tették-ki magok ezen tisztek. Ezen Siveking Ur által

tunkra adatott dolgok, szerencsétlenségünkre még igen is igazak valának. Nem vala itt egy Görög hajó is, a' melly bennünket Görög Országba elvitt volna: a' Törökök ellenben éppen most építették itt két nagy hadi hajót, 56—56 ágyusokat, 's minden ide jövő idegeneket arra venni iparkodtak, hogy ezen hajókon szolgálatot vállaljanak. Olly reménység által tápláltatván, hogy mostanság talám több idegen tisztek is érkeznének ide a' végre, hogy innét Görög Országba elevezzenek, 's hogy talám ezekkel én is elmehetnék, itt várakoztam nyolcz napokig, de senki nem érkezett-meg; hijába várakoztam. Livornóig a' hajósnak 35 Frankot 's a' tartásért napjára 2 Frankot kellett volna fizetnem. A' nyolcz napokig tartott várakozás alatt, hogy élhessek, már minden vagyonkámat pénzé te tem 's eltöltöttem vala. Végezetre arra határoztam magamat, hogy Generális Báró Damashoz a' Marsiliai Kormányozóhoz menvén, tőle tanácsot kérjek. Ő azt mondta, hogy a' Princz Hohenlohe Regementjéhez már be nem vehet, mert ott minden tiszti helyek betöltötve vannak; 's hogy annál jobbat a' mostani környülállások közt nem tanácsolhat, mint azt, hogy vissza térvén utazzak vissza oda, a' honnét jöttem: mert a' Görög nemzet hűségtelen nemzet, szavát soha meg nem tartja, 's most is ha igazán kívánná a' Németek' segedelmét, könnyen küldhetett volna ide a' Marsiliai kikötőhelybe egy hajót, hogy az ideérkező Németeket elvitesse. Az után egy kevés ajándékot adván, passust is adatott a' Marsiliai Prefektus által, a' melynek ereje szerint Francia Országban addig, míg a' Helvétziai határig érkeztem, minden mértföldnyire három Solt kaptam, de a' mellyért meg kellett igérem, hogy mindeneget, a' kiket Marsilia felé utazni

látnék 's a' kiknek elegendő költségek nem volna arra, hogy ott megélhessenek 's hogy onnét útjokat tovább folytathassák, meg fogok inteni, hogy a' határ szélére fognak vissza vitettetni, 's útjokban csak vízzel 's kenyérrel tartatván, 's éjjelenként fogházba fognának zárattatni. Ezen kötelesség a' Lyoni Prefektusnál is szívemre köttetett. Ezen Francia passussal utaztam Geneváig; itt mindent elébeszéltem a' Görög Egygyesületnek, 's minekutánna annak Elölülőjötől Pástor Lutschertől és Gróf Bochholtól útravalót kaptam volna, onnét Bernába jöttem, a' honnét Arau felé Dr. Tannerhez, 's innét Tigurumba Májor Faesizehez, 's így tovább Tubingába Professor Davelhez küldtettem ajánló levelek mellett, a' hol az Egygyesületek tovább-tovább segitettek adományaik 's ajánlásaik által. Másoknak megintetéssekre mind Genevában mind pedig Bernában lettettem az Egygyesületeknél ezen utazásról 's ennek környülállásairól való nyilatkozatásomat, 's a' melly Schafhausenben Nov. 28-dikán az Ujságlevelekben is közönségesse tétetett. — „Karasz, Pruszsus Hadnagy, 's a' t.

Spanyol Ország.

A' Dec. 17-dikén kijött Francia Ujságok ezeket közlik Madridból ezen hónap' 6-dikáról: „Király ö Felsége tegnapelőtt vissza jöve Escuriálból a' fő városba. A' katonaság mind kiállott vala fegyveresen; a' véghetetlen sokaság a' Királyi familiának elejébe menvén, felkiáltásai által tudtára kívánta ezen szerencsétlen familiának adni azon részvételt, mellyet néki ennek szerencsétlensége 's az ötöt fenyegető veszedelmek okoznak. Az okos emberek nem jónak találják, hogy Bardixi és Felin Ministerek elhitették ö Felségével, hogy a' fő városba való meg-

jelenése által a' támadók zabolán fognának tartatni. A' Ministerek ma reggel mindnyájan a' Királyhoz menvén, másodversben akarták letenni a' Ministerséget, hanem ő Felsége nem állott reá kívánságokra, ekképpen szollván hozzájuk: „Én soha meg nem egygyezek abban, hogy azon emberektől megfosztódjak, a' kik ezen utolsó időkben illy jó indulattal viseltettek erántam, 's némelly jó szolgálatokat tettek. Ti engem' elhagyhattok, de én titeket szabad akarattal soha el nem bocsátalak. Tudva vagynak előttem azon faktzióinak célzásai, a' melly Spanyol Országot ennyi veszedelmekre kitétte, és szerencsétlen nemzetünket még több veszedelemmel fenyegeti. Az én ellenem felkelt alattvalóim nékem életem ellen törekednek, és én a' szerencsétlen XVI Lajos után az Európai revolúziós emberek által második áldozatra határozottam-el. De legalább, nem fogok úgy halni-meg, mint az, a' kit igazán neveztek Királyi Mátyrnak. Én kivont kardal 's testörzöjím előtt állva fogom elvárni, fogadni a' halált.“ — A' Ministerek ismét felválták a' Ministerséget, 's a' Cortesek' gyűlésében holnap fog előfordúlni a' Spanyol Ország' kritikus állapotját illető tudósítás, és hogy micsoda eszközöket vettek azokra nézve elé a' Ministerek, 's még micsoda eszközök lehetnek hátra az elővételésre. Ezen tudósítás nagy nyughatatlansággal várattatik. Ma a' Pradóba egész gálával szekerezetti a' Királyi familia, 's a' Királyné' születésének napja ágyuk' durrogása által jelentetett. — „Ugy halljuk, hogy egész Galliczia a' Generális Mina hatalmában van, ő ott Provisoriai Országlószéket állitván-fel, nem csak hogy oltalmazó állapotba helyezettette magát, hanem annyi csatázó erőt gyűjtött össze, hogy lehetne gon-

dolni, hogy egész Spanyol Országot meg akarja hódoltatni. Első munkáit ezeknek mondják lenni. A' Militziát in massa felköltötte 's 30,000 embert gyűjtött azonnal össze; 10,000 embereket Astorga ellen küldött 's ezen erősséget, mint mondják, elfoglaltatta, s ott concentrálja erejét. Hogy költségre szert tehessen, véghetetlen adót vetett a' nemességre és papságra, megparancsolván, hogy azt három napok alatt halállal való büntetés alatt letegyék. A' Descamisadosokat (Ingetleneket) magához édesgette, a' kik örömben egészen magokon kívül vagynak. Ugyancsak ezen Mina arra is Uralkodói hatalmat vett magának, hogy a' Cortesek által meghatározott vám-systemát egészen eltörölvén a' kereskedést Gallicziában 's minden egyéb tölehalgató tartományokban egészen szabad lábra állitssa. A' portékáknak behozhatásáért, minden külömbség nélkül csak 15 per Centet határozott. — Gondolják, hogy a' Corteseknek azon Biztossága, melyre a' bizattatott, hogy javalljon eszközöket a' fenyegetődző veszedelmek ellen, alattomban alkudozásba bocsátkozott a' Kadixi Insurgensekkel, hogy szép módon a' békességre vissza téríthesse őket, nem merészelvén erő által próbálni az ő visszatérítettésüket, látván, hogy nincsen elég erő reá. — „Pamplomában nagyon botránkoztató bünt követett-el a' reguláris katonaság és a' Militzia. — Egy fő ember' képét egy sertés nyakába kötven, fel 's alá hordozták az uczákon, 's a' képre illy irást tettek: Keress Franciaországban katonákat magadnak: de a' melly közben végre a' Reguláris katonák a' Militziával összeveszvéen, ezek azokat kaszármájokba kergették.“ — E történt Dec. 4 dikén. — (A' többi következik.)

E r d é l y.

Egy az érdemet tisztelő, most itt

Bécsben mulató Hazafi, szomorú de tartozó kötelességének ismeri a' két Nemes Magyar Hazának jelenteni, hogy a' Szilágyban, Zilahon, közelebbről meghalálozott legyen Tek. Zoványi Imre Ur, az Orvosi Tudomány' Doctora és a' Régensburgi Botan. Tudós Társaság' Tagja. A' Boldogult előbb Közép-Szolnok, azután Kraszna Vármegyében hosszas ideig dicséretes megkülönböztetéssel folytatta a' Physicusi Hivatalt, 's az utóbbi Vármegyében az akkori igaz érdemű Fő Ispán M. Lossonczai Bárány László Ur nagylelkűségé' segítségével a' sinlödőknek enyhítésekre köz költségen a' Venereában szenvedőknek Ispotályt állított vala fel. Korosodni kezdvén, nyugodalomra lépett ugyan, de Orvosi Tudományának hosszas Praxisa által kifejtődött nagy tökéletességét, a' szenvedő emberiség' enyhítésére és sok 's nevezetes Uri Házaknak javára, vigasztalásokra, csüggedhetetlenül használta. Érdemeit tetézte Tudományos Munkássága és a' Numismatica Ritkaságoknak jóízű Gyűjtése által magasztalt lelki ereje minden dolgaiban értséget fejtett-ki, szívének nemessége pedig forrón ölelte a' jó Polgárnak Fejedelme 's Hazája eránt köteles tartozásit. És ez legyen elég annak megvallására, hogy minden jóérzésűnek szívében méltó fájdalmat gerjeszthet illy Tudós érdemű, köz-hasznú, derék Férfiúnak elvesztése.

L i t e r a t u r a.

Auróra, hazai Almanach. Kiadá Kisfaludy Károly. 1822. Pesten, Trattner János Tamásnál. 16-rét, 11 $\frac{1}{2}$ árkus, 346 lap.

A' múlt Félesztendei M. Kurír' XLVI Számja alatt, láttatlanban, a' Pesti Ujság ítéletével készek valánk ajánlani e' becses könyvet; 's most annak már birtokában

lévén, saját tapasztalásunk igazolja azon ítéletet; 's nevezetesebb Írójaink szüleményeiről általjában örömmel jelentjük, hogy, mikor a' mellyiket olvastuk, az tett szett emelöbbségnek 's elragadóbbnak.

Ohajtjuk igaz hazafiúsággal, hogy ezen jeles iparkodást és hasznos törekedést a' Nemzet érdemlett helybehagyással 's buzgó elősegítéssel koszorúzza-meg. Ohajtjuk hogy a' Zsebkönyv és Auróra több-több kellemes fényt lövelljenek a' két testvér Hazára !!

Vége, midőn honni mivelődésünknek 's csinosodásunknak szép előmenetelén örvendünk, 's Felséges Királyunk' Saturnusi kormánya alatt boldogságunkat 's nyugodalmunkat érezzük; édes örömlánokra buzdulva kiáltunk-fel koszorús Himfynkkel:

„Tartsd - meg Isten Nemzetünket,
Királyunkat, Törvényünket
Boldog egyességében,
Erejében, fényében!“

A z é n ú j j K a l e n d á r i o m o m.

Több leszsz Kalendárium ma már,
Mint a' hány egy évben a' nap;
Minden Nem, Rang külön egygyet vár,
Öreg, Apró mind külön kap.
Ócska, finom, zsebik, nemzetik,
És Almanákok is vannak:
Hanem nékem egy sem tetszhetik,
'S magam csinálom magamnak.

Ugy osztom én fel az évszakaszt
Mint tetszik számnak, szememnek:
Adok Hölgyinknek hosszu Tavaszt,
Hosszu Nyarat férjfi nemnek.
Költőknek, kik, mig ujjok mozog,
Virágokról irocskálnak,

ElejbeK egy olly szép Ősz t hozok,
Hol bö gyümölcsöt találnek.

Mindenkor T él van a' Roszszaknál
De a' Jóknál se idővel,
Se szívvel a' hideg bé nem áll,
Bátor járnak hovas fővel.
Egy év a' más' után így menne,
Törvényemnek engedelmes;
A' Buta mindig idösb lenne,
'S mindig ifjabb az értelmes.

Nem tudok semmit a' Jegyekben,
Mellyike áld, mellyike ver;
Sok született már a' Mértékben,
Azért még sem igaz ember.
Nem hagyhatok Képeket Égen,
Jövöt — prófétálásokban;
Mert nékem a' Szüz ritka igen,
'S Vizöntö igen is sok van.

Kalendárista Időjárást
Nem mondhat jól meg előre:
De hogy Böltsnél Nap fénylik folyvást,
Ennyit tudok jövendőre;
'S hogy sötét marad a' Butákban,
Hogy ködös némelley Házasság,
Hogy életünkben és munkánkban
Sok léssen szél és szárazság.

J e g y z é s.

Mínthogy a' Magyar Kurír' Tisztelt Olvasójinak rendeléseik még csak el se kezdettek kézhez érkezni: erre nézve jónak találtuk Ujságainkat még ma is az 1821-béli borítékok szerint mindeneknek elküldeni.

Napjai közt Almanákomnak
Nem jut Szent mindenegygyére:
Bakhusz, Fébusz, Komusz, Ámor csak
Oszolnak az egész évre:
Ezeket folyton tiszteljétek!
Gyöztig vigadjon tréfáljon,
Igyék, szeressen mindenitek;
'S minden nap Inneppé váljon.

Vasárnapbetű, Napciklusa,
A' Holdfertálok, Kántorok
Római Adószám, Holdkulcsa:
Ezekkel én nem gondolok.
Csak Fogyatközások állnak meg;
'S ezek el-is következnek,
Valahányszor két Szerelmesek
Nem láttatni epedeznek.

Az is ferde Ész gondolatja,
Éj és nap hosszát mérni-ki:
Mikor rövid vagy hoszszu napja,
Maga jól tudja azt kiki.
Mert két gyülölö Házásoknak
Minden Éj leghoszsza bb éjjel:
Legrövidebbe a' napoknak
Az, melly tölünk vigan kél-el.

Edvi Illyés Pál.